

SUVREMENO KAJ & ČA... PJESNIŠTVO U PRIJEVODU
NA ŠPANJOLSKI

Prevoditeljica: Marija Roščić Paro, Zagreb

Iako se čini da se prevodilačkoj kajkavskoj praksi još uvijek prilazi kao duhovnoj egzoti, časopis *Kaj* je - u svojoj repertoarnoj koncepciji - kajkavštinu dobrim dijelom afirmirao i kao prevoditeljski jezik. Dokaz tome objavljen je znatan broj prijevoda već od prvoga godišta, 1968., i to od kajkavskih prijevoda i prepjeva starije svjetske literature (Voltairea, Milтона, Daniela Defoa...), kao i suvremenih prijevoda kano- na svjetske književnosti: od Biblije (*Propovjednika* iz Starog zavjeta, Shakespearea, Joycea... sve do Nicka Cavea, na primjer).

U starijim razdobljima hrvatske književnosti, na prijelazu 18. u 19. stoljeće – sve do ilirskog „reza“ 1835 /1836. godine – kad je kajkavština imala jezični status polivalentnog izgrađenog sustava, jezika višestoljetne izgrađene, književne i druge stilsko-funkcionalne uporabe (sve do znanosti i administracije) – prevoditeljska je kajkavska praksa (mada dobrim dijelom rukopisna) bila uobičajeni oblik kulturološkog, srednjoeuropskog, povezivanja. I to u skladu s tadašnjom ulogom beletristike, sa zahtjevima kazališne djelatnosti i sl.

Osim suvremene afirmacije žanrovske raznolikosti i kontinuiteta kajkavske književnosti, *Kajkavsko spravišće* i časopis *Kaj* objavljuju, dakle, i dodatne dokaznice stvaralačke zalihe tih žanrova, njihovu kajkavsku i čakavsku jezikotvornost u suvremenim prijevodima. Idući još korak dalje, u ovom dvobroju, prvi put objavljujemo primjere jezičnoumjetničke *kaj-ča* funkcionalnosti u drugim, stranim jezicima, i to u prijevodu na španjolski jezik. Izabranu *kaj-ča-(što)* poeziju troje suvremenih autora (Kalinski /Pernić/ Pažur) prevela je *Marija Roščić Paro*, prof. - istaknuta prevoditeljica opsežnog romanesknog opusa (pet najznačajnijih romana) svjetski poznatog čileanskog književnika hrvatskoga podrijetla *Antonia Skármete* na hrvatski jezik. Uz ostalo, autorica je i probranih poetskih i proznih prijevoda suvremenih hrvatskih književnika na španjolski. Lektor je ovdje objavljenih španjolskih prijevoda Pedro Arturo Zlatar Becerra (Antofagasta, Chile), a autorica izbora iz poezije također prevoditeljica. (*Uredništvo*)

Ivo Kalinski, Zagreb

¿QUIÉN SOY, DÓNDE ESTOY YO?

¿Quién soy yo delante tuyo,
quién soy yo por la mañana, por el mediodía, por la noche?
¿Dónde estoy yo
debajo de ésta ardiente estrella celestial?
Yo, creado a la medida de mi padre:
pasar por la vida como un calero
y perforador del pan blanco en la piedra,
servidor y caballero,
infecundo y lucérnula en la semilla buena.
¿Y tú, que estás encima de mí, quién eres tú para engañarme,
golpearme con granizo e inundarme con lluvia
para incorporar tu idea vehemente en mí
y salivarme con el arroyo de tu gorro de oro?
¿Y en todo esto, dónde estoy yo?
¿Dónde estoy, pues quién soy yo?
¡Quién soy yo delante tuyo,
puesto que delante de mi propio ser soy nadie!

KAJ SEM, GDE SEM JA?// Kaj sem ja pred tobom,/ kaj sem ja; vjutre, opoldan, navečer?/ Pod ovo zviezdo nebesko kaj peče,/ gde sem ja?/ Teroga je otec na svojo roko stvaral:/ da v životu bode vapnar/ i bieloga kruha vrtalec v kamenu,/ da bude sluga i kojnar, / nerodek i kukol v dobrom semenu./ Kaj si ti nad menu dok si me prevaral,/ z točo tokel, v deždevju vtoplal,/ da bi svojo misel vu mene sprekaral, /i slinil potočno svojo zlatu kapu?/ V semu tomu gde sem, samor, ja?/ Gde sem, kaj sem ja?/ Gde sem ja pred tobom, vendar,/ Kad sem i pred sobom, ništar!// [*Pha kaj*, 1979.]

¡YELONA ES LA CHICA MÁS BONITA!

¡Yelona es la chica más bonita!

Obscura
como sombra
triste
silenciosa
a mis manos callosas les huye
siempre sueño con su belleza.
Sueño soñador de su belleza,
de mi vida y de la suya,
sombra sombría
nuestros hijos muy adoloridos
de algún otro mundo traía;
¡Mi tierra y mi madre, mis ideales sangrientos!
¡Madre mia, croata obscuridad sangrienta,
tu alma está en nuestra alma
el pan venenoso
en lugar de la leche,
madrecita de nuestra madre!

¡Yelona crece en el pueblo, Yelona la chica más bonita!

I. Kalinski: JELONA JE NAJLEPŠA DEKLA!// Jelona je najlepša dekla!// Kak tenja,/ čemurna,/ togajiva,/ po čkomaj,/ v žuljave roke, vekomaj,/ beži mi nje lepote senja./ Nje lepote senja, senjava,/ života mojega i tvega,/ tenja, tenjava,/ drugoga svieta decu našu/ prebolnu je vodila;/ Zemla moja i mater, krvavi ideali!/ Mater moja, horvacka krvava kmica,/ v duše naše je duša tvoja/ kruhek otrovani/ mesto mlieka,/ matere naše mamičica!// Jelona v selu raste, Jelona najlepša dekla!// [Pha kaj, 1979.]

BAJO LA SOMBRA DE LA CASA AZUL

Bajo la sombra de la casa azul,
en el cristal de la ventana
y su cortina
se derramó espuma del vino tinto.
En la felicidad que se levanta
el alma peregrina está dispuesta
a pasar por un camino nuevo, mamá.
Perdido estas mirando
como abajo, en tu vientre,
ahora renace
la palabra antigua.
En la sombra de la casa azul,
en la felicidad que se levanta
la oscuridad riega los ojos
y tu no existes
ni existias jamás.

*I. Kalinski: VU SENCİ PLAVE HIŽE// Vu senci plave hiže,/ vu steklu od obloka/ zle-
jala se na firung/ čerljenoga vinca skrama./ Vu sreći kaj se zdiže/ za novi je špancirung/
romarska duša, mama./ Zbludjen glediš pred sobum/ kak vse niže, vu drobu,/ znovič
poraja se/ starinska reč./ Vu senci plave hiže,/ vu sreći kaj se zdiže/ kmica oči zašprica/ i
tebe nit bilo neje/ i tebe neje več.// [Kaj, god. XXIV, 5-6 (1991.)]*

Vladimir Pernić, Roč

ISTRIA

*...oh, Istria, como eres linda y grande
y cabes entera en mi corazón...*

Tu piedra y tu mar,
Y Učka y barcos,
Y canto y palabra dulce
Y maldición de Čićaria
Y la paz del pastor...

¡Cántame!

Cántame, Istria:
El canto de la antiqüedad,
El canto de la pena y de la pobreza,
Y el canto nuevo,
Canto de la belleza, canto de la novedad!

¡Cántame, Istria!
¡Llegó el nuevo tiempo!

V. Pernić: ISTRITAJA// ...koku si lipa, i velika, o, Istrijo,/ a sa stvaneš u muje srce...// I kamik, i mori,/ I Učka, i vapori,/ I kanat, i besida mila,/ I čićska kljetva, i mir pastira...// Kantaj mi!// Kantaj mi, Istrijo:/ Kanat starine,/ Kanat muke i sirotinje,/ I kanat novi,/ Kanat lipote, kanat nuvine!// Kantaj, Istrijo!/ Novu je vrime!// [Cicirici & Senjali, Kajkavsko spravišće, Biblioteka KA J& ČA: Susreti, 2007.]

OJOS DE LA PIEDRA

Suenan las palabras
Desde el calor de la piedra surgen las almas de los maestros
Voces de poetas susurran palabras secretas
Miles de manos y miles de almas pasan
De piedra en piedra

En cada piedra un SIGNO

Miro la piedra a los ojos
Los ojos de la piedra brillan al sol
Los ojos de la piedra no se cierran nunca
Los ojos de la piedra miran directo a los ojos del hombre

V. Pernić: OČI KAMIKA// Zvone besede/ Iz topline kamika rastu duše meštri/ Glasi poeti šapataju verse riči tajnovite/ Miljari ruk miljari duš prohaja/ Od kamika do kamika// Na saken kamiku ZNAMEN// Gledan kamik u oči/ Oči kamika blisketaju na suncu/ Oči kamika se nigdar ne zapru/ Oči kamika gledaju ravno u oči čoveka// [Cicirici & Senjali, Kajkavsko spravišče, Biblioteka KAJ & ČA: Susreti, 2007.]

Dios sabe desde cuando
Nos encontramos así
En las orillas del Río
Tu a la izquierda y yo a la derecha
Tratando en vano de extender las manos para que se toquen
Tratando en vano lanzar palabras
Al abrazo del Río insomne
Nuestro Río es tan ancho y tan profundo
Como un abismo
Y hasta el día de hoy no sabemos
O tal vez sepamos
Si algún día nuestras orillas se encontrarán en alguna parte

V. Pernić: [***]// Stojimo bogzna otkada tako/ Na obalama Rijeke/ Ti na lijevoj ja
na desnoj/ I uzalud pružamo ruke de se dotaknu/ I uzalud bacamo riječi/ Besanoj Rijeci
u naručaj/ Naša je Rijeka toliko široka i toliko duboka/ Poput bezdana/ Pa ni danas ne
znamo/ Ili možda znamo/ Hoće li se naše dvije obale ikada igdje sresti//

[*Suita Mediterranea*, PUO Augustin Vivoda Buzet, Katedra Čakavskog sabora Roč, 2013.]

Olor de mar y final de verano
Canto de los mariscos locura de los pescados
Huella del muslo desnudo en el pliegue de la arena
Baile de deseos desenfrenados
La flor pisoteada de agave
Huella de la resina del ciprés
Adelfa floreciente
Caliente noche desnuda

Los dioses duermen en el Olimpo

V. Pernić: [***]// Miris mora i smiraj ljeta/ Glasovir školjki ludilo riba/ Trag nagog bedra u naboru pijeska/ Sirtaki neobuzdanih želja/ Zgaženi cvijet agave/ Smolasti trag čempresa/ Rascvali oleandar/ Vruća naga noć//

Na Olimpu bogovi spu// [*Suita Mediterranea*, PUO *Augustin Vivoda* Buzet, Katedra Čakavskog sabora Roč, 2013.]

Božica Pažur, Zagreb

EL PADRE MIRA EL COMETA

Desde su umbral el padre mira el cometa
toca el cometa
el pedal de la vida
la lechosa nocturna rodea
sus pies
celestiales hierbas malas
como palomas enfermas
se enrollan
entre sus piernas

El padre quisiera ver el cometa desde su umbral
en su garganta se amontona el remolino de la nieve
suaves palomitas en su garganta lo asfixian

El cometa mira
como el padre
con su bastón
aparta los siglos

El padre es extranjero en el siglo
El cometa es extranjero entre los heraldos
El cometa no conoce la nata fresca de los primeros ciegos
ni su último cantante

el padre no pasa por el umbral
pero pasa por...
desde ahí sus
ojos esparcen la llovizna...

B. Pažur: OTEC GLEDI REPAČU Z PRAGA// Otec gledi repaču z praga/ piplje ju/ zviezdu / pedalu življenja / kmična mlieč kotura mu se/ okrej nuog/ nebeski beli drač/ plendra se/ kak betežne grlice// Otec bi štel videti repaču z praga / v gutu mu se slažeju poprhavajnja sniega / v gutu ga grliju opadajuč mefke grlice// Gledi zviezda/ oča se vpira/ i z botačkom rezgrieglje stolietja// Otec je strajnski vu stolietju/ Repača je strajnska med prviči/ Ne pozna repača friške mlezive prvie slipecov/ zajnjega svega popevača// otec ne prejde praga/ al prejde.../ z očuh mu šprli negde dešč...// [Manutekstura : Divina, Kajkavsko spravišče, Biblioteka KAJ & ČA: Susreti, Zagreb, 2006.]

EL CONFESIONARIO EN LA NIEVE

El mundo se aclara, se purifica, se limpia
se frota con bolas de nieve, se lava

En la confesión cayó el copo, el copo de la nieve...
el copo blanco como la hostia

El confesionario en la nieve

Apartadas estan las gastadas mantas grises
de los caballos
se estan enfriando lomos desnudos
vulnerables

Desde el principio los mundos pequeños se apartan
Al lado de las palabras maternas
flotan ráfagas calientes

La palabra se traicionó
La palabra se puso mediar
y no logró nada

El copo negro
está agravandose ...

B. Pažur: PREDEKALNICA NA SNIEGU// Sviet se reščinjava, ščinjava, čisti,/ z grudami se sniega ruli, vmiva// Na spoved je pavulja, pahulja opala.../ kak hoštija biela// Predekalnica na sniegu// Žmefki razmeknjeni su koberi/ sieri,/ ladiju se teščine guole/ vrazljive// Otkraja se sveteki otkrajaju/ Krej vuh rieči materinske topli se zapuhi jadraju// Rieč se sprerekla/ Rieč je išla kurtešuvati/ i niš nie zbavila// Pavulja črna/ zakraja...//

[Recital kajkavske poezije, Krapina 1993.]